

лите и т.н. Налага се да поставим тези възражения в скоби – не защото нямат основания, а защото, ако останем при тях, за никакви промени не можем и да помислим. Освен това, публична тайна е, че в българските училища и в момента има учители, които въпреки всичко успяват да правят чудеса в работата си с децата; учители, които са уважавани и от учениците си, и от родителите им; които са станали учители по призвание или са намерили своето призвание в училище. Аз не съм привърженик на неспирната борба и на постигането на успехи „въпреки всичко“ – т.е. убедена съм, че е необходима реформа в българското училищно образование; реформа, която да позволява на тези учители да постигат добрите резултати не „въпреки всичко“; която да привлече в училищата онези специалисти, които искат и могат да работят с деца; реформа, която да върне желанието на децата да учат и да посещават училището; която да е насочена към индивидуалното човешко същество—ученик, и към подпомагането на развитието на неговите уникални възможности и способности. Трудна реформа, но не и невъзможна.

Да се върнем сега към признанието, че децата от ромски произход нямат специфични образователни проблеми. **Какво би означавало обратното твърдение, че децата от ромски произход имат специфични образователни проблеми?** Това би означавало, че **поради своя етнически произход** тези деца нещо не могат, нещо правят по-трудно, с нещо няма как да се справят, нещо им липсва като способност.⁹¹

⁹¹ Съдейки по предварителните обсъждания, в този пункт е възможно несъгласие. То се основава на опита на учителите, които твърдят, че ромите не помнят, не могат да мислят логично, не усвояват абстрактните понятия и т.н. – каквито твърдения ще срещнем и в следващите откъси от интервюта. Тук няма да разгръщам аргументи, които бих употребила в евентуални бъдещи дискусии. Налага се обаче да подчертая, че има **принципна разлика между твърденията от типа „ромите не могат...“ и „на детето Х [от все едно какъв произход] му е трудно да...“**: в първия случай става дума за **образователен проблем на деца от ромски произход** (другояче казано – не могат, защото са роми), във втория случая става дума за **образователна потребност и/или за образователен дефицит на конкретно дете** (защото: му липсва социален опит; майчиният му език е различен от този, на който се преподава; има пропуски в овладяването на някакво учебно съдържание; и т.н.). **Аз поддържам твърдението,**